

Asia: VN/26323/2023

Lausuntopyyntö: Parlamentaarisen vaalialuetyöryhmän loppuraportti

Lausunnonantajan lausunto

Työryhmä loppuraportissaan ehdottaa jatkovalmisteluun ryhtymistä perustuslain ja vaalilain muuttamiseksi siten, että jatkossa vaalipiiri, josta valitaan alle kahdeksaan kansanedustajaa, muodostaisi vaalialueen jonkin toisen vaalipiirin kanssa.

Katsotteko, että työryhmän ehdottama vaalialuemalli tulisi ottaa käyttöön?

Ei

Onko teillä yleisesti lausuttavaa parlamentaarisen vaalialuetyöryhmän esittämästä vaalialuemallista?

Rauman kaupunki yhtyy Satakuntaliiton käsitykseen, ja pitää nykyistä (voimassa olevaa) mallia toistaiseksi parhaimpana esitetyistä malleista, kun katsotaan poliittisen suhteellisuuden toteutumisen lisäksi myös alueellisen edustavuuden ja äänestysaktiivisuuden merkitystä osana demokraattista vaalijärjestelmää.

Onko teillä lausuttavaa lausumassa esitetystä vaihtoehdosta, jossa vaalipiirijakoa muutettaisiin lausumassa ehdotetulla tai muulla tavalla?

Rauman kaupunki ei edellä mainituista syistä kannata raporttiin jätettyä lausumaa, jossa vaalipiirijakoa muutettaisiin niin, että Tampere irrotettaisiin Pirkanmaan vaalipiiristä ja muodostettaisiin Pirkanmaan-Satakunnan vaalipiiri.

Onko teillä lausuttavaa lausumassa esitetystä vaihtoehdosta, jossa muodostettaisiin valtakunnallinen vaalialue, johon kaikki vaalipiirit (pl. Ahvenanmaan maakunnan vaalipiiri) kuuluisivat?

Rauman kaupunki, kuten Satakuntaliittokin, suhtautuu varauksella siihen, että vaalialuemallin myötä eduskuntavaaleihin syntyisi maan sisällä kaksi erilaista tuloslaskennan tapaa. Raportti ei käsittele kattavasti kahteen tuloslaskentatapaan sisältyviä riskejä tai vaikutuksia esimerkiksi äänestysaktiivisuuteen. Vaaliliiton vaalialuemallissa voisi muodostaa ainoastaan vaalialueen tasolla. Vaalipiirikohtaisia vaaliliittoja ei sallittaisi.

Rauman kaupunki pitää tärkeänä, että myös jatkossa äänestäjän ja ehdokkaiden on mahdollisimman hyvin pystyttävä ymmärtämään eduskuntavaalien vaalijärjestelmää, jotta äänestysaktiivisuus ja ehdolle asettuminen ei laske entisestään.

Onko teillä muuta lausuttavaa työryhmän loppuraportista?

Työryhmä ei raportissaan käsitellyt vaalialuemallissa sitä, minkä vaalipiirin kanssa Satakunta muodostaisi vaalialueen. Työryhmä katsoi, että vaalialueen vaalipiireillä tulee olla yhteinen maantieteellinen raja. Satakunnan vaalipiirillä on yhteistä rajaa Varsinais-Suomen, Pirkanmaan ja Vaasan vaalipiirien kanssa. Työryhmä esittää, että asia ratkaistaisiin mahdollisessa jatkovalmistelussa. Niin ikään työryhmä esittää, että vaalilaissa säädettäisiin jo ennakolta mitkä vaalipiirit muodostaisivat vaalialueen, vaikka lainsäätämishetkellä vaalialuetta ei vielä muodostettaisi.

Satakuntaliitto on lausumassaan edellyttänyt, että maakunnan, jonka vaalipiiri pienempänä yhdistetään vaalialueeseen, tulee itse voida vaikuttaa siihen, mitkä vaalipiirit muodostaisivat vaalialueen. Mahdollisessa jatkovalmistelussa tulee nämä alueet ottaa osaksi valmistelutyötä ja vaalilakiin tehtävän sääntelyn valmistelua. Vaalijärjestelmän kehittäminen tulee tapahtua aina avoimesti ja laaja-alaisesti osallistaen.

Rauman kaupunki yhtyy Satakuntaliiton em. käsitykseen ja lausuu osaltaan, että vaalijärjestelmään mahdollisesti tehtävissä muutoksissa on suurella painoarvolla otettava huomioon myös alueen kuntien näkemykset. Tämä on erityisen tärkeää siinä tapauksessa, että vaalialueen käsitteen myötä vaalipiirien maantieteellistä aluetta de facto muutettaisiin. Kunta- ja hyvinvointivaalit osoittivat kuluneena keväänä, että pienetkin muutokset totuttuun vaalijärjestelmään vaikuttavat aina myös äänestäjien toimintaan ja voivat pahimmillaan heikentää demokratian toteutumista entisestään.

Kupiainen Kristiina

Rauman kaupunki - Konsernipalvelut toimialajohtaja Sari Salo